VZPOMÍNÁM, TEDY JSEM

Žalm 103,1-13

1. Minulost jde s námi

Pro život člověka je zjevně důležitá *paměť*. Vzpomínání, vzpomínky. Vzpomínkami člověk jakoby znovu rekonstruuje svůj život. Upomíná se a hledí na ty radostné, podstatné a smysluplné okamžiky, které jeho životu daly nějaký dobrý ráz, směr a jsou důležité až do vysokého věku. Ale jsou zde jistě i vzpomínky neradostné, které naopak tísní a tíží, na které bychom raději zapomněli. Ale i ty jsou součástí našich příběhů a mají v něm své místo. A v duchovním životě tomu není jinak. Jistě nežijeme jen z minulého, ale i to, co už dávno pominulo, má pro nás stále zvláštní význam. Je v tom přece naše zkušenost, náš život, naše cesta s Pánem Bohem.

To, co jsme prožili, totiž nejsou jen nějaké události v čase, které tu kdysi byly, ale nyní už nejsou. Někdy můžeme hledět na minulost jako na něco, co bylo, ale v současnosti to už neexistuje. V jistém smyslu to samozřejmě platí. Ale ne úplně. *Minulost, to je z velké části i naše současná realita* – ve smyslu: to co jsme prožili, nás formuje, utváří, je tu nějakým způsobem s námi dnes. To, kde jsme a jací jsme, se tu neobjevilo dnes z čista jasna. To, co jsem dnes, vychází z toho, co jsem byl včera. A jaký budu zítra, k tomu dávám předpoklady dnes. Minulost tak nikdy nemůžeme jen odevzdat jakémusi propadlišti nebytí. Minulost je tu s námi víc, než si někdy dokážeme připustit. A buď je pro nás koulí na noze, nebo naopak větrem, který nám pomáhá jít dál.

V žalmu 103. král David také hledí zpět na to, co prožil. A připomíná si jak ty dobré a požehnané zkušenosti, tak i ty bolestné, zejména své hříchy a své selhání. A to vše před Boží tváří zpracovává a veden Duchem Božím i nám naznačuje cestu.

2. Dar dobrých vzpomínek

Nejprve vybízí David sám sebe, aby nezapomínal, na žádné Boží dobrodiní. Patrně si tedy uvědomoval, jaké nebezpečí v sobě skrývá zapomnětlivost. Je tu jisté nebezpečí, že některé důležité věci ve svém životě můžeme pominout a zasunout někam mimo. Taková zapomnětlivost úzce souvisí s *lhostejností*. Pokud je mi něco lhostejné, patrně to v mysli nepodržím příliš dlouho. A lze být lhostejný i vůči důležitým událostem života. Pamatujeme si to, co je pro nás nějakým způsobem významné, co považujeme za určující, co nás životně formuje. A záleží velice, jaké věci to jsou, na jaké věci se orientujeme, jakým věcem tu zvláštní důležitost dáváme, v čem vidíme ty smysluplné okamžiky. Je to tedy výzva vidět ty věci v životě, které jednou na konci života nebudeme muset považovat za zbytečnost a ztrátu, ale které skutečně budou stát za vzpomínání, protože byly smysluplné a nesly náš život blíž k Bohu. Proto také v Bibli slyšíme slova: *„Nauč nás počítat naše dny, ať získáme moudrost srdce"* (Ž 90,12). Známe také výzvu apoštola Pavla k „vykupování času": *„Dávejte si dobrý pozor na to, jak žijete, abyste si nepočínali jako nemoudří, ale jako moudří; nepromarněte* (dosl. vykupujte) *tento čas, neboť nastaly dny zlé"* (Ef 5,15-16).

Král David nebyl dokonalý člověk. Známe jeho příběh, i jeho fatální selhání, kvůli kterému už věci nadále nebyly takové jako dřív. Ale byl to člověk orientovaný na Boha. Horlivě toužil po Bohu, miloval jej. A i když lidsky selhal, přece znovu v pokání zoufale hledal Boha. A tou nejvyšší hodnotou, kterou v životě viděl a za kterou přes všechny své přešlapy a pády šel, mu byl Bůh sám. Proto nechtěl ve svém životě zapomínat na Boží stopy, na to, co Bůh v něm i skrze něho učinil. Měl i temné stránky minulosti, ani ty nezamlčoval, i ty si kajícně připomínal. Svou naději, ale viděl v Bohu, v jeho milosrdenství, věrnosti a slitování. *„On ti odpouští všechny nepravosti, ze všech nemocí tě uzdravuje, vykupuje ze zkázy tvůj život, věnčí tě svým milosrdenstvím a slitováním, po celý tvůj věk tě sytí dobrem, tvé mládí se obnovuje jako mládí orla"* (v. 3-5). To je jen krátký výčet toho, nač nechce David zapomenout. Na Boží odpuštění, na záchranu života v různých nebezpečných situacích, na Boží věrné milosrdenství, které po celý život nepřestává, na „sycení dobrem", na to, jak v těch mnoha nebezpečích a potížích směl přece okoušet dobro, jak nabýval nových a nových sil do všech zápasů. To vše chtěl vidět stále a nezapomínat na to. To jsou ty jeho určující okolnosti a prožitky, které ho nesou i do budoucna.

A proč je tak důležité na ta Boží požehnání nezapomínat? Protože nás to vede ke dvěma pro duchovní život velice důležitým oblastem: k ***vděčnosti*** a ***důvěře***. To, že si můžeme připomínat Boží dobra a požehnání v našem životě, to probouzí *vděčnost*. Vděčnost je ujištění, že je tu štědrý Dárce, někdo, kdo mě miluje, komu na mě záleží a komu nejsem lhostejný. Vděčnost zvěstuje, že jsem někým obdarován – zdarma, z lásky. A toto vědomí působí pevnou půdu pod nohama. Nemusím si myslet, že všechno závisí jen na mě a že všechno musím urvat sám. Mohu vědět a vidět, že všechno dobré, co v životě mám, přichází jako dar od Boha. Proto je dobré „sčítat dary", připomínat si je a děkovat. Zvěstují nám dobrého a přejného Dárce. A nezapomínání na vše dobré od Boha vede také k *důvěře*. Jestli nad sebou a při sobě mám dobrého a přejného Boha, mohu mu důvěřovat. Mohu důvěřovat, že všechny mé potřeby jsou mu dobře známy, ještě lépe nežli mě samému. A nejen, že mu jsou známy, ale také, že na ně jako dobrý Otec pamatuje.

2. Bůh vzdaluje hříchy

David ovšem v tom žalmu nepracuje jen s pozitivními vzpomínkami. Nezamlčí ani to, co život člověka tlačí a tíží. Přemýšlí, co s hříchy a selháními, které jsou v našich životech také přítomny. V životě samotného Davida nebyly jen hezké vzpomínky, které ho podpíraly a nesly, ale i vzpomínky tísnivé a tíživé, kde přemýšlí a hledá, jak se s nimi vyrovnat. Každý z nás si životem neseme jak vzpomínky budující, tak ovšem i vzpomínky, na které nejsme hrdi. Tedy i všechna ta špatná rozhodnutí, která jsme udělali, všechny životní kotrmelce a karamboly – i to vše utváří náš život. Také to jsme my. Ty věci radostné, nadějné, posilující můžeme Pánu Bohu vyjádřit vděčnost. Co ovšem s těmi oblastmi života, za které se spíše stydíme, než že bychom na ně s láskou vzpomínali? Někdy je chceme z paměti a ze života vytěsnit. Zkrátka dělat, že nejsou. Ale ony se nedají tak snadno odbýt. Kdosi řekl: *Žádný člověk není tak bohatý, aby si mohl koupit vlastní minulost.*

Existuje jen jedno řešení. To, které naznačil David ve svém žalmu. Vede otevřít celý svůj život Bohu. Jak ty slunné stránky – za ty smíme děkovat, tak i ty stinné. I ty můžeme Bohu přinášet a vyznávat. A jaký to má smysl, vyznávat své hříchy a selhání Bohu? Protože Pán Bůh: *„Nenakládá s námi podle našich hříchů, neodplácí nám dle našich nepravostí"* (v. 10). Pán Bůh s námi jedná ještě nějak jinak než podle dikce přísné spravedlnosti. Ten nejvýše svatý a spravedlivý s námi nenakládá podle našich hříchů. A podle čeho s námi tedy nakládá? *„Hospodin je slitovný a milostivý, shovívavý, nejvýš milosrdný"* (v. 8). Pán Bůh by měl plné právo nakládat s námi *podle* našich hříchů. Ale nečiní tak. Proč? Protože je slitovný, milostivý, nejvýš milosrdný. To jsou vlastnosti, které brání spravedlivému a svatému Bohu jednat s námi pouze na základě strohé spravedlnosti. Kdyby tak Bůh jednal, nikdo z nás by neobstál a každý člověk by musel zahynout daleko od Boží slávy. Ale Bůh není jen nanejvýš svatý a spravedlivý. On je také nejvýš milosrdný a soucitný. Proto s námi nenakládá tak, jak zasluhujeme, podle našich hříchů, ale jedná s námi jinak. *„Jak vysoko nad zemí je nebe, tak mohutně se klene jeho milosrdenství nad těmi, kdo se ho bojí; jak je vzdálen východ od západu, tak od nás vzdaluje naše nevěrnosti"* (v. 11-12). Co tedy činí Bůh s našimi hříchy? Vzdaluje je od nás. Kdybychom se o to snažili my sami, nikdo z nás by to nedokázal. Není v člověku ani ve světě síly, která by od nás vzdálila naše hříchy. To dokáže jen Boží milost.

Nemůžeme zde pominout, že plné vyjádření této moci, se stalo v Kristu. Zde vidíme, jak od nás Bůh vzdálil náš hřích. Jak to vystihuje jedna píseň z kancionálu: *Chválíme tě s vroucností, žes nám poslal z výsosti Syna svého drahého, hřích náš vložils na něho a my svobodni jsme nyní* (1 – Bože tebe chválíme). Hřích náš vložils na něho. Tak je od nás vzdalován náš hřích. To je tajemství evangelia, které vlastně nedokážeme plně pochopit. Boží Syn nesl i můj hřích. Jak to bylo možné plně nechápeme, ale věříme a hlavně prožíváme, že je to pravda. Poznáváme to z toho, že když své hříchy Pánu Ježíši vyznáváme a prosíme za odpuštění, že se dostaví vnitřní pokoj a smíření. Tento vnitřní pokoj nedokážeme vyprodukovat nebo si nějak namluvit sami. To je projev toho, že naše hříchy od nás Bůh vzdaluje.

Ve Starém zákoně měli jeden takový symbolický úkon. V den smíření, kdy docházelo k takové „generální očistě" celého Izraele (jom kipur) hráli důležitou roli dva kozlové. Jeden byl obětován za hříchy Izraele a zajímavé je i to, co se dělo s tím druhým. Velekněz na něj vložil ruce a vyznával hříchy Izraele. A pak byl tento kozel vyhnán pryč do pouště. Byl to symbol toho, že hříchy Izraele jsou odnášeny pryč, že jsou vzdalovány od Izraele. Byl to symbolický úkon, který zvěstoval tu skutečnost evangelia, že Bůh nás nechce pro náš hřích odsoudit, ale nás chce zachovat a zachránit. A co bylo kdysi jen symbolem, se v Kristu stalo skutečností. On nesl náš hřích, vzdálil od nás náš hřích. Trpěl a zemřel za naše hříchy na kříži. Nemusíme proto své hříchy vláčet sebou jako kouli na noze, máme místo, kde je můžeme vyznat, složit a dojít smíření pokoje – tam pod křížem.

Tak zde máme dva pohledy na minulost: Nezapomínat na Boží požehnání, za to vše dobré, co jsme mohli přijmout – probouzí to *vděčnost* za obdržené a *důvěru* do budoucnosti. A při pohledu na svá selhání a hříchy můžeme přicházet k tomu, kdo s námi nenakládá podle našich hříchů, ale vzdaluje je od nás. Dnes už asi vyhlížíme události nového roku 2019. Ale dnešní Boží slovo nám ukazuje, že ani věci minulé nejsou v duchovním životě bez významu a hrají v něm důležité místo. Smíme svou minulost, přítomnost i budoucnost svěřovat do Boží milostivé ruky. AMEN

Neděle 6.1.2019 Sbor CB Praha 3 M. Žemlička